

Postanowienie z dnia 17 kwietnia 2009 r.

II UZ 12/09

Objęcie jednym wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi składek (pracodawcy) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zatrudnionych pracowników oznacza, że w skardze kasacyjnej organu rentowego roszczenia z nich wynikające podlegają zsumowaniu przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 21 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec, Sędziowie SN:
Romualda Spyt (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 kwietnia 2009 r. sprawie z wniosku G.-I. M. Spółki jawnej z siedzibą w L. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w L. z udziałem zainteresowanych: Tadeusza K., Zbigniewa B., Piotra G., Jerzego C., Piotra M., Leszka K., Jana O., Ireneusza M., Piotra P., Mariusza P. o składki na ubezpieczenie społeczne, na skutek zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 grudnia 2008 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu postanowieniem z dnia 22 grudnia 2008 r. [...] z odwołania G.-I. M. spółki jawnej w L. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w L. przy udziale zainteresowanych Krzysztofa K., Janusza H., Edwarda K., Marka K., Józefa K., Arkadiusza K., Kazimierza K., Zdzisława J., Tomasza J., Kazimierza K. o składki na ubezpieczenie zdrowotne w pkt I ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze wniesionej przez pozwanego od wyroku tego Sądu z dnia 7 sierpnia 2008 r., ustalając ją odręb-

nie dla każdej decyzji pozwanego objętej powyższym wyrokiem i dotyczącej konkretnego zainteresowanego, a w pkt II odrzucił powyższą skargę.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, że wbrew stanowisku pozwanego niniejsza sprawa nie jest sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia, bowiem sporne decyzje, wydane odrębnie w stosunku do każdego z zainteresowanych, dotyczą wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenia społeczne, a zatem dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, stosownie do art. 398² § 1 k.p.c. Ponadto uznał, że wartość przedmiotu zaskarżenia winna być obliczona odrębnie co do każdej decyzji, wydanej w stosunku do poszczególnych zainteresowanych, bowiem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiotowe granice sporu wyznaczone są treścią zaskarżonej decyzji. Tak rozumianym przedmiotem sporu są jednostkowe decyzje wydane w stosunku do konkretnych zainteresowanych. Występują oni w procesie w charakterze współuczestników formalnych w rozumieniu art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c. z tej przyczyny, że ich roszczenia nie są oparte na tej samej podstawie faktycznej, a jedynie na takiej samej. Połączenie spraw wszystkich zainteresowanych w jednym postępowaniu ma charakter wyłącznie techniczny i połączenie to nie odbiera im samodzielności. Stąd też wartość przedmiotu zaskarżenia nie wynosi 56.059,84 zł, jak wskazał pozwany, lecz liczona jednostkowo w stosunku do poszczególnych zainteresowanych jest niższa za każdym razem od kwoty 10.000 zł. Z tych przyczyn skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, w części dotyczącej pkt II, pozwany organ rentowy, zarzucając naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. i wnosząc o jego uchylenie, podniósł, że wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie wynosi 17.417,20 zł i stanowi ją łączna kwota składek dochodzona na podstawie wszystkich decyzji będących przedmiotem postępowania. Taka kwota wynika bowiem ze zliczenia jednostkowych wartości przedmiotu zaskarżenia ustalonych przez Sąd Apelacyjny w pkt I postanowienia. Niezależnie od tego pozwany stoi na stanowisku, że przedmiotowa sprawa jest sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, bowiem odwołujący się płatnik składek, zgłaszając zainteresowanych do ubezpieczenia społecznego, nie objął ich obowiązkiem ubezpieczenia społecznego od przychodów uzyskiwanych przez nich w styczniu 2000 r. oraz w styczniu 2001 r., a także w styczniu 2002 r. W zaskarżonych decyzjach organ rentowy ustalił prawidłowe podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, a także na ubezpieczenie zdrowotne,

a następnie wskazał właściwe kwoty składek należne za te okresy. Ponadto skarżący podniósł, że pierwotnie objął jedną decyzją z dnia 10 listopada 2005 r. wszystkich zainteresowanych w liczbie 1.262 i ustalił łączną kwotę składek w wysokości 56.059,84 zł. W wyniku wyroku Sądu Apelacyjnego uchylony został wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 maja 2006 r., a także uchylona została poprzedzająca go decyzja z dnia 10 listopada 2005 r. i sprawa została przekazana organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Organ rentowy, zgodnie z zaleceniami Sądu Apelacyjnego, po ponownym rozpoznaniu sprawy wydał jednostkowe decyzje dotyczące każdego zainteresowanego, które aktualnie są przedmiotem niniejszego postępowania. Przedmiotowa sprawa dotyczy zatem tego samego przedmiotu zaskarżenia wynikającego z decyzji z dnia 10 listopada 2005 r. w kwocie 56.059,84 zł. Z tych przyczyn skarga kasacyjna jest dopuszczalna z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia. Organ rentowy podniósł także, że określenie wartości przedmiotu sporu następuje według sumy właściwej z daty wniesienia pozwu i tak określona wartość pozostaje niezmienną do końca postępowania, chyba że w dalszym jego toku nastąpi zmiana powództwa pociągająca za sobą zmianę wartości przedmiotu sporu

Skarżący podkreślił także, że w niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy połączył sprawy dotyczące poszczególnych zainteresowanych w grupy, a nie rozpoznał ich wszystkich w jednym postępowaniu.

W odpowiedzi na zażalenie odwołujący się G.-I. M. spółka jawna w L. wniósł o oddalenie zażalenie i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione, chociaż nie można podzielić jego argumentacji w całości. Przede wszystkim nie ma racji skarżący, że niniejsza sprawa jest sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Istotę sporu stanowi zagadnienie, czy wynagrodzenie za pracę wykonywaną w Republice Czeskiej należne zainteresowanym za grudzień 1999 r., za grudzień 2000 r. oraz za grudzień 2001 r., powinno stanowić podstawę wymiaru składek w tych miesiącach, za które wynagrodzenie to przysługiwało, czy też w miesiącach, w których było wypłacane, tj. w styczniu 2000 r., w styczniu 2001 r. i w styczniu 2002 r. Rozstrzygnięcie tej kwestii ma wpływ wyłącz-

nie na wysokość podstawy wymiaru składek w konkretnych miesiącach. Natomiast nie było kwestionowane objęcie zainteresowanych obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi i ubezpieczeniem zdrowotnym. Tę okoliczność przyznał sam skarżący we wnoszonej skardze kasacyjnej.

Natomiast nie jest trafny pogląd Sądu Apelacyjnego, że wartość przedmiotu zaskarżenia winna być obliczona jednostkowo w stosunku do poszczególnych zainteresowanych. Jednakże i w tej kwestii stanowisko skarżącego nie może być zaaprobowane w całości. Jednym z argumentów zażalenia (najdalej idącym) jest odwołanie się do wartości przedmiotu sporu w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 10 listopada 2005 r., które zakończyło się wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 7 grudnia 2006 r. [...], uchylającym wyrok Sądu Okręgowego z dnia 25 maja 2006 r. oraz poprzedzającą go decyzję z dnia 10 listopada 2005 r. i przekazującą sprawę organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Sprawa ta zatem została zakończona prawomocnym wyrokiem sądu i obecne postępowanie nie stanowi w znaczeniu procesowym kontynuacji poprzedniego postępowania. Zgodnie z art. 477⁹ § 1 k.p.c. niniejsza sprawa jest nową odrębną sprawą wszczętą na skutek odwołania G.-I. M. spółki jawnej w L. od decyzji objętych wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 6 lutego 2008 r. Dodatkowo podkreślić należy, że zakres decyzji z dnia 10 listopada 2005 r., dotyczącej wyłącznie podstawy wymiaru składek za styczeń 2000 r., jedynie częściowo pokrywa się z zakresem decyzji będących przedmiotem niniejszego postępowania, skoro dotyczą one podstawy wymiaru składek za styczeń 2000 r., styczeń 2001 r. i styczeń 2002 r. Nie ma zatem podstaw do przyjmowania, że wartość przedmiotu sporu w poprzedniej sprawie jest wiążąca w niniejszym postępowaniu. Wbrew także stanowisku skarżącego Sąd Apelacyjny w wyroku w sprawie [...] nie zalecił wydania odrębnych decyzji w stosunku do poszczególnych pracowników, a jedynie stwierdził, że pozwany w swoim postępowaniu pominął zainteresowanych (pracowników), będących stroną stosunku ubezpieczenia społecznego i nie doręczył im decyzji. Nie było zatem przeszkód ku temu, aby sporne składki wszystkich pracowników objąć jedną decyzją, oczywiście zawierającą stosowne indywidualne wyliczenia w stosunku do poszczególnych pracowników, która zostałaby doręczona wszystkim zainteresowanym.

Natomiast wielość decyzji objętej niniejszym postępowaniem oznacza jedynie to, że przy obliczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia zastosowanie będzie miał przepis art. 21 k.p.c. (w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c.), zgodnie z którym jeżeli powód

dochodzi pozewem kilku roszczeń, zlicza się ich wartość. Objęcie jednym wyrokiem wielu decyzji oznacza, że w skardze kasacyjnej organu rentowego roszczenia z nich wynikające podlegają zsumowaniu przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia. Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, że w niniejszej sprawie występuje współuczestnictwo formalne. Zgodnie z art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c. może ono występować po stronie powodowej lub pozwanej. W materialnoprawnym natomiast znaczeniu współuczestnictwo procesowe może zachodzić w przypadku wielości wierzycieli i wielości dłużników. Zainteresowany, a więc ten, którego prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy (art. 477¹¹ § 2 k.p.c.), chociaż jest stroną postępowania, nie ma takiego przymiotu. Sytuacja zainteresowanego w procesie jest podobna do sytuacji interwenienta ubocznego (art. 76 k.p.c. - kto ma interes prawny w tym, aby sprawa została rozstrzygnięta na korzyść jednej ze stron, może w każdym stanie sprawy aż do zamknięcia rozprawy w drugiej instancji przystąpić do tej strony). To, że ma on prawo do popierania stanowiska jednej ze stron, odwołującego się lub organu rentowego, wnoszenia środków zaskarżenia, nie oznacza przede wszystkim w sensie materialnoprawnym, iż staje się on wierzycielem lub dłużnikiem. Roszczenie wynikające z decyzji organu rentowego zobowiązującej płatnika do zapłaty składek oparte jest na przepisie art. 46 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) i stanowi zobowiązanie wyłącznie płatnika składek (określane jako pobór składek) a nie zainteresowanego. Pracownik płatnika składek nie jest ani wierzycielem, ani dłużnikiem w tym stosunku prawnym. Rozstrzygnięcie o tym stosunku w wyroku sądu, tj. określenie podstawy wymiaru składek, ma jedynie wpływ na prawa i obowiązki tego pracownika, wynikające z jego własnego zobowiązania, jakim jest obowiązek zapłaty składki w prawem określonej wysokości wynikający z obowiązku ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W pierwszej kolejności wyrok ten określi wysokość składki, w tym finansowanej z jego własnych środków, za sporne okresy, a w dalszej kolejności rozstrzygnięcie to będzie miało wpływ na wysokość przyszłego świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Podsumowując powyższe wywody, jeśli istotą sporu jest wysokość należnych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, wartość przedmiotu sporu, a co za tym idzie wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wysokością składek zapłaconych przez odwołującego się za sporne okresy a wysoko-

ścią składek wyliczoną przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach objętych wyrokiem Sądu Apelacyjnego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto po myśli art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

=====